

KVALITATIV ANALYSE AF NÆRDEMOKATISYSTEMET I SILKEBORG KOMMUNE

Nærdemokrati.dk

Sara Lund Jensen, under vejledning af Mogens Knudsen
13. november 2014

<u>Indholdsfortegnelse</u>	side
Resumé	2
Formål med undersøgelsen	3
Fremgangsmåde	3
• Udvælgelse af lokalråd, udvalgsformænd og byansvarlige	3
• Interviewguide	4
Nærdemokrati	4
• Hvordan er relationen mellem borgerne og kommunen nærdemokratisk?	4
• Hvad er den overordnede oplevelse af systemet, som et nærdemokrati?	5
Funktionen af lokalrådene	6
• Lokalrådenes forskellighed	6
• Hvornår fungerer et lokalråd og hvornår fungerer det ikke?	7
• Manglende lokal opbakning	8
Kommunikation	9
• Mails og møder	9
• Fra kommunen til borgerne	10
• Fra borgerne til kommunen	11
”Politik og Strategi”?	12
• Hvad er den praktiske anvendelse af dokumentet	12
• Ordene ”repræsentativt”, ”strategi” og ”talerør”	13
Sammendrag af workshop ved Nærdemokratikonferencen	16
• Dilemmaspørgsmål	16
• Prioritetsrække af dilemmaerne	18
Konklusion	19
Bilagsoversigt	20

Resumé

Ved at anvende antropologiske metoder, som semi-strukturerede kvalitative interviews, er formålet med denne undersøgelse at finde de primære udfordringer for nærdemokratisystemet i Silkeborg Kommune i 2014. Deltagerne i interviewene er derfor et udsnit af lokalråd, politikere og embedsmænd, som alle er en del af nærdemokratisystemet. På baggrund af en internetresearch, samtaler med nærdemokratikoordinatoren i Silkeborg Kommune og en tidsramme for undersøgelsen på fire uger er der foretaget 14 semi-strukturerede interviews ud fra den samme interviewguide. Fem af de seks deltagende lokalråd er generelt tilfredse med deres samarbejde med kommunen, og alle har en oplevelse af, at de er med til at gøre en forskel, for det område de bor i. Den primære udfordring for lokalrådene er at aktivere borgerne i deres lokalområder. Alle har vanskeligheder ved at skaffe nye medlemmer, og flertallet modtager ingen eller begrænset respons fra borgerne. Ved nærdemokratikonferencen d. 8. november 2014 prioriterede lokalrådene ønsker om assistance fra det kommunale system til andre udfordringer som netværk mellem lokalrådene og uddannelse af lokalrådsmedlemmer. Også de byansvarlige giver udtryk for, at deres arbejde med lokalrådene er meningsgivende, og at den mindre formelle relation mellem dem og deres lokalråd er med til at styrke samarbejdet. Til videre studie kunne det være interessant at inkludere de borgere, som ikke er en del af nærdemokratisystemet, da det muligvis kan give en forklaring på, hvorfor lokalrådene har vanskeligheder med at aktivere borgerne.

Formål med undersøgelsen

I forbindelse med Nærdemokratikonference den 8. november 2014 og nærdemokratiudvalgsmøde den 17. november 2014 har Silkeborg Kommune ønsket at undersøge et udsnit af nærdemokratisystemet i kommunen for at finde de primære udfordringer for systemet i dag. Ved at anvende antropologiske metoder, som fx længerevarende kvalitative interviews, samt inddragelse af både lokalråd, politikere og embedsmænd, er formålet med undersøgelsen at skabe et nuanceret og bredt billede af systemet i dag, samt hvilke ønsker der er om forandring fra flere forskellige perspektiver og positioner i systemet. Der er derfor lagt vægt på hvilke oplevelser og forståelser de deltagende har af begrebet nærdemokrati, samt deres forståelse og anvendelse af dokumentet ”Politik og strategi for samarbejde mellem lokalrådene og Silkeborg Kommune” (Herefter kaldet ”politik og strategi”).

I den sammenhæng er det derfor også vigtigt at understrege, at denne undersøgelse kun til en vis grænse kan beskrive nærdemokratisystemet i Silkeborg, eftersom det er et udsnit af systemets deltagere, som tager del i den. Der er i stedet gjort bestræbelser på at have et repræsentativt udsnit med i undersøgelsen. Formålet er derfor ikke at klarlægge alle de udfordringer, der er i systemet. I stedet er der gået i dybden, for at få en analyse af den oplevelse de deltagende har af systemet, og derved give kommunen en mere nuanceret viden omkring de udfordringer, som gør sig gældende for de deltagende.

Fremgangsmåde

Udvælgelse af lokalråd, udvalgsformænd og byansvarlige

For at få et repræsentativt udvalg af lokalråd til at deltage i undersøgelsen, er der foretaget en internetresearch af alle lokalrådene. På baggrund af opdateringen af fx referater og beskeder til borgerne på lokalrådenes hjemmesider eller facebooksider, er lokalrådene blevet vurderet til at have enten en høj, middel eller lav aktivitet. Der er derefter blevet udvalgt fire lokalråd med en høj kommunikationsaktivitet og 12 lokalråd med lav kommunikationsaktivitet. Disse er blevet taget videre i sammenråd med nærdemokratikoordinator i Silkeborg Kommune, for at sikre, at resultaterne fra internetresearch stemmer overens med den oplevelse, hun har i sit arbejde med lokalrådene. Derudover er den geografiske placering af lokalrådene afgørende for hvilke af de 12 lokalråd, som vi til slut vælger at kontakte.

Der var seks, ud af de 12 lokalråd, som kunne finde tid til at deltage i et interview inden for det tidsrum, hvor undersøgelsen finder fandt sted. Deltagende lokalråd er: Resenbro Lokalråd, Ans-Grønbæk lokalråd, Vinderslev og omegn lokalråd, Sjørslev-Demstrup kontaktudvalg, Gern lokalråd og Them-Salten lokalråd.

De deltagende byansvarlige er alle i tilknytning til de deltagende lokalråd. Solveig Jensen, Anne-Mette Lade, Birgit Holst og Mette Geertsen deltager i undersøgelsen.

De deltagende udvalgsformænd er udvalgt ud fra hvilke politiske udvalg, der primært håndterer sager i forbindelse med lokalrådene. Fra Vej- og Trafikudvalget deltager Frank Borch-Olesen, fra Nærdemokratiudvalget deltager Poul Dahl og fra Kultur-, Fritids- og Idrætsudvalget deltager Gitte Willumsen. Jarl Gorridsen fra Plan-, Miljø- og Klimaudvalg har desværre ikke kunne finde tid til at deltage.

Interviewguide

Alle 14 interviews, som ligger til bund for analysen, er foretaget ud fra den samme interviewguide. Den har fungeret som en ramme og et udgangspunkt for hvad, der er blevet diskuteret. Der har derfor også været mulighed for, at de deltagende kunne tilføje andre kommentarer, hvis de fandt andre emner mere relevante. Alle interview er blevet optaget på diktafon for videre arbejde med citater og ikke til offentliggørelse. Interviewlængden er fra 30 – 90 min.

Se interviewguide i bilag 1.

Nærdemokrati

Hvordan er relationen mellem borgerne og kommunen nærdemokratisk?

De byansvarlige ser deres opgave som afgørende for, at borgerne får flere nærdemokratiske oplevelser med kommunen. De byansvarlige er et afgørende bindeled mellem borgere, i form af lokalråd, og kommune. Fx beskriver en byansvarlig, hvordan hun guider lokalrådet rundt på kommunens hjemmeside, da borgeren ikke selv kan finde rundt på siden.

Et hypotetisk nærdemokrati

På den ene side argumenterer de byansvarlige for, at der opstår nærdemokrati, når lokalrådene, via de informationer, de får fra kommunen, har muligheden for at påvirke de endelige resultater. Den

slags nærdemokrati kan man kalde et hypotetisk nærdemokrati, da det giver borgerne en mulighed for tidlig inddragelse, men tre af de fire byansvarlige forklarer, at de sjældent får respons fra lokalrådene, når de orienterer dem om specifikke lokale sager.

Det lokale ejerskab

På den anden side understreger de også, at nærdemokratiet ligger i, at lokalrådene tager et ejerskab over det område lokalrådet dækker. Nærdemokratiet kan derfor også opstå mellem borgere og lokalrådet, hvor borgerne kan samles og blive hørt, med en vished om, at der er mulighed for forandringer, som kan lede til en positiv udvikling. Som en af de byansvarlige fremlægger det: ”*De må også tage et ansvar for de planer som de forelægger*”. En anden byansvarlig lægger vægt på, at nærdemokratiet ligger i lokalrådets helikopterperspektiv på aktuelle sager og relationer i området. Derfor kan man argumentere for, at nærdemokratiet også skabes af borgernes organisering i en gruppe, og at det er mellem borgere og lokalrådet, at en stor del af nærdemokratiet opstår.

Hvad er den overordnede oplevelse af systemet, som et nærdemokrati?

Som nævnt ovenfor ligger de byansvarlige mest vægt på de potentielle muligheder, lokalrådene har for at skabe et nærdemokrati. Tre ud af de fire har oplevet perioder, hvor der er meget lidt kommunikation med et eller flere af deres lokalråd. De kan dog alle sammen også nævne et eller to eksempler på, at lokalrådene har været med til at nuancere beslutninger. Sammenlagt kan man argumentere for, at de byansvarlige ser nærdemokrati udfolde sig i dets potentiale, men også i de konkrete enkeltsager, hvor lokalrådet har givet sin lokale viden videre til kommunen, så den har forandret den endelige beslutning, i mere eller mindre grad.

Kommunikation og dialog

Ligeledes karakteriserer politikerne nærdemokrati som en situation, hvor kommunen lytter til borgerne. En enkelt gav udtryk for, at det var afgørende for politikerne at have den lokale viden, de får fra lokalrådene, til at navigere og vurdere, hvad den bedste beslutning er. En enkelt argumenterede for, at nærdemokrati opstår, når politikerne kan skabe ”*gode vækstbetingelser for det lokale demokrati*”. Afgørende for en sådan situation er ”*kommunikation og dialog*”. Det er et ønske, som giver genklang i lokalrådenes kritik.

Respons er afgørende

Lokalrådene ønsker ikke blot, at kommunen lytter, de ønsker dialog og respons på den viden, de giver videre fra borgerne. Et af lokalrådene problematiserer, at de ikke hører resultatet, efter en sag har været til høring:

”Vi ved meget lidt om, hvad der sker med de henvendelser, som vi giver til kommunen – der kunne jeg godt ønske lidt flere tilbagemeldinger fra dem [kommunen] og om det vi har sendt til dem, er noget de kan bruge til noget. Det har også været en kritik før. Responsen er for tilfældig”

Et andet lokalråd giver også kommunen kritik for mangel på dialog. Denne kritik drejer sig om respons i forbindelse med lukning af sager, hvor lokalrådene ønsker mere dybdegående forklaringer på, hvorfor deres sag er blevet afvist: *” Det er velbegrundet, det som vi sender til kommunen, men så skriver de bare, at det vil de ikke. Uden forklaring”*

Funktionen af lokalrådene

Lokalrådenes forskellighed

Det eneste de seks lokalråd har til fælles er et antal af medlemmer på over fem, og at de har en løbende kontakt med kommunens embedsmænd og politikere. De funktioner de har i lokalsamfundet veksler fra at være arrangører af sociale arrangementer, som Sct. Hans fest, til udelukkende at være ansvarlig for emner i forbindelse med kommunen.

Nogle steder fungerer lokalrådet også som en samlende organisation for hele områdets foreninger. Andre steder er der ingen kontakt mellem lokale foreninger og lokalrådet.

Ramme for lokalråd

Hvert lokalråds grundlag ligger i deres vedtægter. Kommunen har givet et forslag til, hvordan disse kan udformes, men det står lokalrådene frit for at lave ændringer så længe lokalområdet kan bakke op om dem.

Man kan derfor konkludere, at kommunen har fremsat en ramme for, hvordan et lokalråd kan se ud, men den konkrete udformning af lokalrådet, og dets funktioner i området er bestemt af den kontekst

lokalrådet er placeret i. Hvilken kontekst, om det er den geografiske, historiske eller den demografiske, der er afgørende, er også varierende. Både byansvarlige og udvalgsformænd har en forståelse for, at konteksten for lokalrådene er meget forskellige, og at der derfor også skal være plads til forskellighed i lokalrådenes form og funktioner.

Hvornår fungerer et lokal råd og hvornår fungerer det ikke?

Den lokale viden frem for beslutningstagere

Alle lokalråd understreger, at de ikke skal være politiske, men blot er til, for at hjælpe politikerne med at tage beslutninger, som er i flertallets af borgernes interesse. Det stemmer overens med den udmelding, som kommer fra alle udvalgsformændene og de byansvarlige. Lokalrådenes funktion er ikke at tage beslutninger om, hvad der er bedst for lokalområdet. De skal være med til at nuancere det endelige resultat med en konkret lokal viden. Alle lokalrådene giver udtryk for, at deres opgave ikke er at tage beslutninger, men at videregive viden:

”Det har jo aldrig været vores opgave at komme med nogen afgørelser. Vi er her jo bare for at fortælle, hvordan det hele står til”.

Hvad er et aktivt lokalråd?

Et klart svar fra alle lokalråd er, at de fungerer, når de er aktive. Der er dog forskellige forståelser af hvad et ”aktivt” lokal er. For et af lokalrådene er det helt afgørende at kunne vise konkrete resultater, både som tovholder i projekter, der udvikler byen positivt, men også som arrangør af større borgermøder. De andre fem lokalråd understreger, at det er det kommunikative bindeled mellem kommune og borgere, som er lokalrådets primære aktivitet. Det er dog varierende fra lokalråd til lokalråd, om det er viden fra borgerne, der skal gives videre til kommunen, eller om det er selektering af viden fra kommunen, der skal videre til borgerne og hvordan.

Plads til perioder uden brug af den byansvarlige

De byansvarlige, der arbejder sammen med mere end et lokalråd, lægger også stor vægt på, at lokalrådene kan være aktive på mange forskellige måder. For to af dem er det dog afgørende, at lokalrådene fungerer bedst, hvis de kan repræsentere deres lokalområde uden indflydelse af egeninteresser eller politiske holdninger. En af de byansvarlige samarbejder dog også med et

lokalråd, som ikke giver respons på de beskeder hun sender ud, men det gør ikke, at hun vil karakterisere det som et lokalråd, der ikke fungerer.

Videregive viden både fra borgerene til kommunen og omvendt

Alle lokalråd giver udtryk for, at deres opgave er dobbelt. De skal både lytte til borgerne og føre relevante sager videre til kommunen, men de skal samtidig informere borgerne om relevante sager, der er sat i gang af kommunen. Det kan fx være sager, der er sat til høring. Lokalrådene skal derfor organisere borgermøder.

Manglende lokal opbakning

Det kan være vanskeligt at give et tydeligt billede af, hvordan ”*det hele står til*”, hvis dialogen mellem borgerne og lokalrådet er minimal. Fem af de seks lokalråd beskriver, at det er begrænset, hvor meget de hører fra borgerne.

Det kan fx være, når to af lokalrådene har vanskeligt ved at samle ”nye” borgere til borgermøderne. Det er dog ikke et problem for to af lokalrådene, som har et voksende antal borgere med til deres møder.

Borgerne ved lidt om hvad kan man bruge et lokalråd til

Der kan også være vanskeligheder i den mere overordnede hverdagsrelation mellem borgere og lokalråd. Alle lokalråd har en klar opfattelse af, at borgerne ved, at lokalrådet eksisterer og hvem lokalrådets medlemmer er. Der er dog to lokalråd som giver udtryk for, at de har en fornemmelse af, at borgerne ikke kender lokalrådets funktioner og muligheder:

”Folk er endnu ikke fortrolige med hvilke ting de kan bruge os til. De fleste ved, at vi findes, og vi er jo i lokalbladet, hvor der er et indslag hver gang.”

Nye medlemmer skal ”plukkes”

Alle lokalråd giver udtryk for, at anskaffelsen af nye medlemmer er den største udfordring. Ingen af lokalrådene har så mange kandidater til deres valg, at de kan afholde demokratiske valg ved afstemning mellem flere kandidater. Alle lokalrådene skal ud og ”plukke” nye medlemmer og to af

lokalrådene er mindre end hvad deres vedtægter siger, da der er medlemmer, som har meldt sig ud løbende.

Lokalrådene forklarer det selv ved en overordnet samfundstendens, hvor alle har travlt eller nok i dem selv, da de kan se, at andre lokale foreninger har de samme vanskeligheder med at samle folk til lokale aktiviteter. Alle lokalråd er også sikre på, at folk handler efter interesse, så hvis der skulle opstå en udefrakommende trussel, som fx lukning af skolen, er de sikre på at borgerne vil blive mere aktive.

Kommunikation

Mails og møder

Mails i stride strømme

Den primære kommunikationsform i nærdemokratisystemet er mails. Både internt mellem de byansvarlige, og mellem embedsmændene og lokalrådene. Derudover består en del af nærdemokratisystemet også af møder mellem lokalrådene og andre relevante personer i systemet. Både uformelle møder med den byansvarlige og det årlige borgermøde, hvor politikere inviteres med. Det er dog begrænset, hvor ofte ansigt til ansigt møder finder sted. Lokalrådene deltager ikke i møder med andre parter (borgerne, politikerne, byansvarlige) i nærdemokratisystemet oftere end to gange årligt.

Gode muligheder for møder, men det sker sjældent

Alle lokalrådene har været på rådhuset, for at være til møde med en udvalgsformand eller borgmesteren. Tre ud af seks har lavet byvandring med deres byansvarlig eller en udvalgsformand. Dertil har alle seks lokalråd haft større borgermøder med en eller flere politikere, enten om enkeltsager eller til vælgermøder. På grund af nærdemokratikoordinatoren eller politikernes velvilje, har ingen af lokalrådene haft problemer med at organisere et møde på kommunen.

Forbedret dialog med ansigt til ansigt møder

Lokalrådene og to af de byansvarlige understreger, at dialogen forbedres markant i forbindelse med ansigt til ansigt møder. En af de byansvarlige foreslår, at man kunne systematisere disse møder, så de lå hvert kvartal, enten inde på kommunen eller ude i lokalområdet. En anden foreslår, at man holder kvartalsmæssige ”åbent hus” arrangementer på kommunen, hvor flere lokalråd kan mødes med hinanden og deres byansvarlige.

Sammenlagt er der blandt deltagerne en enighed om, at ansigt til ansigt møder fremmer den gode dialog, og en overvejende del af deltagerne har et ønske om at øge antallet af disse møder.

Fra kommunen og til borgerne

Et stort arbejde at sortere mails fra kommunen

Alle lokalråd giver udtryk for, at de har kendskab til både deres byansvarlig og til nærdemokratikoordinatoren, og at de løbende modtager mails fra begge. Derudover modtager lokalrådene også mere generelle beskeder fra andre kommunale afdelinger over mail. Det resulterer i, at lokalrådene må lave en selektion i hvilke beskeder, de giver videre til borgerne. Det kan blive en af de mest tidskrævende opgaver for lokalrådene.

”Alle de mængder af kommunikation er en udfordring. At vi skal sortere i det hele. Det er da med til at vi ikke har tid til at lave en strategi. Vi kunne godt bruge mere tid med borgerne og lytte, i stedet for at fortælle.”

De lokalråd som bruger meget tid på at gennemlæse mails foretrækker dog, at de selv laver en selektion af, hvad der er relevant og hvad der ikke er, frem for at modtage færre mails.

Hvad der kommer videre til borgerne, er derfor bestemt af lokalrådene. Både bestemt af hvilke informationer lokalrådet vælger til og fra, samt de kommunikationsmuligheder lokalrådene har. Et enkelt lokalråd har fuldstændig frabedt sig at skulle videregive informationer fra kommunen til borgerne.

Hustandsomdelt information frem for virtuel kommunikation

Med hjælp fra kommunen har lokalrådene også mulighed for at have en hjemmeside, hvor de kan skrive ud til borgerne om aktuelle sager eller møder. Fire af de seks lokalråd har egen hjemmeside, mens to har valgt at have en facebookside, da det giver borgerne mulighed for at bruge det som et forum.

Fire af de seks lokalråd har eget, eller er med i et samarbejde om, et hustandsomdelt blad, som kommer ud kvartalsmæssigt. I forbindelse med større events, som fx borgermøder, bruger flertallet af lokalrådene hustandsomdelte sedler. Ingen af de adspurgte lokalråd gav udtryk for, at de har en mailliste over borgere.

Fra borgerne og til kommunen

Borgermøder med de samme folk og uden ”de unge”

Alle lokalrådene har tidligere indkaldt til borgermøder, både den årlige generalforsamling, men også i enkeltsager. Mødernes formål er derfor at høre borgernes generelle ønsker og holdninger, som så kan gives videre til kommunen.

Fremmødet til disse møder kan variere meget, fra 20 op til 90 borgere. Der er en tendens til, at det er de samme mennesker, som møder op til disse møder, og at nogle grupper er underrepræsenteret. Det er primært ”småbørnsfamilierne” og ”de unge” som ikke møder op.

Mangel på dialog ud over borgermøderne

Som nævnt tidligere er der en dalende aktivitet blandt borgerne i forbindelse med lokalrådsarbejdet, hvilket også påvirker kommunikationen mellem borgerne og lokalrådet: ”*Det er en udfordring at få mere dialog med borgerne ud over borgermødet.* ”

Alle lokalråd giver udtryk for, at der er et bredt kendskab blandt borgerne til hvem lokalrådets medlemmer er i deres lokalråde og at lokalrådet er meget åbne for kontakt med borgerne. Et enkelt af lokalrådene har valgt at opstille et telt ved byfesten, for at give borgerne en direkte mulighed for at henvende sig. Omkring 150 borgere henvendte sig.

En anden måde til at skabe dialog mellem borgere og lokalråd, er gennem de lokale foreninger. Alle lokalråd har en eller anden form for dialog med foreningerne. Hos to lokalråd er det udelukkende et overordnet kendskab til hinandens kontaklinformationer, mens de resterende har repræsentanter fra en eller flere foreninger i lokalrådet. Det kan både være skrevet ind i vedtægterne, men der er også eksempler, hvor det foregår tilfældigt.

Den byansvarlige er den primære kontaktperson på kommunen

Kommunikationen fra lokalrådet til kommunen går primært gennem den byansvarlige. Alle lokalråd anvender deres byansvarlig, men kommunikationsformen er meget afhængig af den aktuelle sag. Et lokalråd foretrækker at kontakte nærdemokratikoordinatoren i de fleste sager. Alle lokalråd føler sig sikre i hvem de skal kontakte inde på kommunen i forbindelse med forskellige sager. Hvis lokalrådene ikke kontakter deres byansvarlige, er det primært fordi, der er et ønske om at gå direkte til politikerne og uden om embedsmændene.

”Politik og Strategi”

Hvad er den praktiske anvendelse af dokumentet?

Bredt kendskab, men begrænset praktisk anvendelse

Alle deltagere i undersøgelsen, på nær en nyansat byansvarlig, har kendskab til dokumentet *politik og strategi*, men anvendelsen varierer meget.

De tre byansvarlige, som har et kendskab til dokumentet, karakteriserer det som et grundlag for deres arbejde, men der er ingen af dem, som anvender det i deres arbejde med lokalrådene: *”Vi har jo set det, da det blev lavet, men det er ikke noget man dyrker som sådan. Jeg ved jo det eksisterer, hvis der skulle opstå en situation.”*

De tre udvalgsformænd er også bekendt med dokumentet, men det har ingen praktisk funktion for nogen af dem. En understreger, at dets rolle stadig er afgørende, da det er et fælles *”... håndslag på hvordan vi vil arbejde sammen”*.

Dokumentet har meget forskellige betydning for lokalrådene

Også for lokalrådene er det meget varieret hvilken betydning ”politik og strategi” har for deres arbejde. Tre lokalråd siger, at de har læst den en enkelt gang, da det var sendt til høring og ellers har de ikke brugt det til noget. Et lokalråd giver udtryk for, at de har brugt den gentagende gange til deres møder: ”Den kan være omfattende, men man kan se helt tydeligt hvilken forpligtigelse udvalgsformændene har”, mens et andet lokalråd forholder sig meget kritisk til dokumentet: ”Det er et flot stykke papir med nogle flotte ord, men virkeligheden opfattes i hvert fald anderledes. Der mangler svar og politisk behandling, når de [kommunen] ikke er forpligtede til at give et svar.”

Efter lang proces med LAG er tre ud af seks strategier færdige

Tre af de seks lokalråd har en færdigudviklet strategi, og alle tre har fået bistand fra LAG til udførelsen. Det har været en længere proces at udvikle strategien for alle de tre lokalråd på ca. et år. Alle tre har taget den udprintede strategi med til interviewet, og en enkelt sender efterfølgende et link, da den ikke umiddelbart er til at finde på kommunens hjemmeside. Alle fremstår stolte af deres strategier, på grund af det arbejde, som ligger bag. Et lokalråd giver udtryk for, at strategien er tung at arbejde med, da det er besværligt at lave ændringer.

Ordene ”repræsentativt”, ”strategi” og ”talerør”

Repræsentativt

Neutrale, kendte borgere frem for ligelig fordeling af befolkningsgruppe

For de byansvarlige og udvalgsformændene er det afgørende, at lokalrådsmedlemmerne er *neutrale*, både politisk, men også i de forskellige interesser der måtte være i området. Dertil er det også afgørende, at medlemmerne er *kendte* af flertallet af borgerne i området, så de ved, hvem de kan henvende sig til. I definitionen af et repræsentativt lokalråd er det derfor for de interviewede mindre afgørende, at der er en ligelig fordeling mellem forskellige befolkningsgrupper som alder, beskæftigelse og geografi:

”Det er ikke sikkert det er repræsentativt [diversitet i alder, køn, geografi og erhverv] alle steder, men de skal stå til ansvar overfor deres medborgere og det er det vigtigste.”

Afgørende viden kommer fra foreningerne

For lokalrådene er der en stor sammenhæng mellem repræsentanter fra de forskellige lokale foreninger og repræsentativitet. En udtrykker det således: ”*Igennem foreningerne henter vi meget*”, eftersom foreningerne kan nå bredt ud til flere befolkningsgrupper, der muligvis ikke er repræsenteret i lokalrådet.

De lokale foreninger er repræsenteret i lokalrådene

Alle lokalråd har et eller flere medlemmer, som også er aktive i de lokale foreninger og alle understreger, at det er afgørende at have en løbende dialog med foreninger, dog primært på foreningernes opfordring. Et enkelt lokalråd har faste repræsentanter fra de lokale foreninger, hvilket skyldes deres tidligere funktion som kontaktudvalg. At have et fast repræsentantskab skrevet ind i vedtægterne, ser de tre lokalråd, der er blevet spurgt, som en nødløsning til det direkte valg.

Strategi

Strategi for samarbejde mellem lokalråd og kommunen

I forbindelse med ordet strategi er der to forskellige, men ikke modstridende opfattelser. Den ene definerer strategi som en plan for hvordan samarbejdet mellem kommune og lokalråd skal forløbe, primært i forbindelse med kommunikation. Den forståelse er primært hos de byansvarlige og udvalgsformændene, men også hos et af lokalrådene.

Det fysiske dokument: den lokale udviklingsstrategi

Den anden forståelse af strategi er det fysiske dokument, den lokale udviklingsstrategi. Det kommer til udtryk, når lokalrådene enten viser deres udprintede udviklingsstrategi eller i kommentaren: ”*Vi er i gang med at lave en*”. To lokalråd koncentrerer sig hovedsagligt om hvordan strategierne kan blive til fysiske forandringer. Noget der også skal være en strategi for: ”*Vi skal have fundet ud af, hvordan vi får strategierne videre. Vi har nok ikke taget tingene ud af planen og fået dem placeret de rigtige steder i afdelinger og udvalg.*”

Talerør

Alle deltagere ser sig som talerør

Nærdemokratisystemet er sammensat af flere forskellige talerør og alle deltagere karakteriserer sig selv som talerør i mere eller mindre grad. Som en byansvarlig bemærker: *”Vi er talerør for kommunen og rådene er talerør for borgerne.”* En udvalgsformand ser det som afgørende, at han kan virke som nærdemokratiets talerør i de politiske beslutninger.

Lokalrådene som det primære talerør, både fra borgere til kommunen, men også omvendt

Lokalrådene ser sig også som et afgørende talerør, nemlig et bindeled mellem borgerne og kommunen: *”Vi er bindeledet mellem borgere og kommunen. Kommunen forventer nok, at vi snakker med borgerne. Det kan være, at de ser os, som en slags tillidsmand for borgerne.”* og *”Der er mange ældre som ikke får beskeder gennem internettet og så får de det nede i byen af lokalrådet”*

Flere lokalråd giver dog også udtryk for, at de ser deres primære opgave som talerør *fra* borgerne og *til* kommunen. Fire af lokalrådene har været eller er i en situation, hvor de oplever, at der er en uligevægt mellem hvor meget tid de bruger på at give informationer videre fra kommunen til borgerne, og den tid de bruger på at starte nye sager på borgernes initiativ.

”På et tidspunkt blev vi bedt om at kommunikere meldinger ud fra kommunen til borgerne. Det syntes vi ikke var nogen god idé, fordi vi ikke er politiske og vi er frivillige. Det blev for meget arbejde.”

Sammendrag fra workshop ved nærdemokratikonferencen 8. november 2014

Til Nærdemokratikonferencen 8. november 2014 i Kjellerup blev deltagere, både embedsmænd, politikere og lokalrådsrepræsentanter delt ud i syv blandede grupper på tværs af lokalråd og med fremmødte embedsmænd og politikere, for at arbejde med de nedstående syv udfordringer. Disse er udarbejdet ud fra det undersøgelsens konklusioner på daværende tidspunkt. Hver gruppe arbejdede med et enkelt spørgsmål.

1. Hvordan kan lokalrådene tiltrække nye medlemmer?

Lokalrådene fremlagde fire nøgleord i forbindelse med workshoppen:

- synlighed, ved fx at bruge medier til formidling som rammer bredt,
- åbenhed (se forslag under spørgsmål 2),
- resultater
- respekt

- Hvilke fordele og ulemper er der i at gøre en andel af lokalrådenes medlemmer til fødte medlemmer fra de lokale foreninger og evt. skolen?

Under fordele og ulemper listede workshoppens deltagere følgende ulemper og fordele op:

Fordele:

- Styrker kontinuitet
- Fremmer overblikket – man får sat fokus på emner som ellers ikke virker åbenbare
- Skaber viden – et bredere kendskab til problemer og emner i de lokale foreninger
- Bredere input

Ulemper:

- Tordenskjoldssoldater
- Indavl af medlemmer
- Mangel på repræsentativitet fra hele området

2. Hvordan kan borgere blive inddraget i lokalrådets arbejde og give respons på dets arbejde?

Deltagerne kom med fire forslag til, hvordan lokalrådene kan ændre deres praksis for tiltrække flere medlemmer:

- Man kan etablere temagrupper, fx trafik, ældre eller klima, så lokalrådene kan inddrage andre borgere end egne medlemmer, da borgerne er drevet af interesse
- Lokalrådene kan deltage i andres arrangementer i byen eller i det personlige netværk.
- Lokalrådene kan være en del af kommunalvalget som valgtilforordnet, så rådene skaber en kontakt ud til borgerne og fremstår som en del af det demokratiske organ i området.
- Lokalrådene kan inddrage foreninger eller erhvervslivet løbende til et årligt møde eller til dialogmøder på 30 min. inden for hvert lokalrådsmøde.

3. Hvordan kan den lokale udviklingsstrategi, udarbejdet af lokalrådet, gøres til et aktivt redskab for lokalrådet?

Erfaringen for deltagerne i workshoppen er, at det er en vanskelig proces, og det er afgørende at strategien kommer fra de lokale borgere. Åbenhed er et nøgleord. I den sammenhæng er det derfor afgørende at inddrage borgerne og at finde det lokale engagement, både til dialogmøder og møder med det lokale forenings- og erhvervsliv. Borgerne skal føle de har ejerskab af strategien. En løsning kan være at synliggøre strategien for alle borgere, og derved finde ildsjæle inden for de forskellige opgaver til at fuldføre opgaverne. Kommer der nogen med engagement for en enkelt sag, skal det kunne rykkes frem i prioritetsrækken, så strategien også viser resultater.

4. Hvordan kan man sikre, at lokalrådene får flere ansigt til ansigt-møder med politikerne og administrationen?

For deltagerne i denne workshop er der mange måder at lave ansigt til ansigt møder. Både med forskellige personer, forskellige steder og med forskellige sager og former. Det er afgørende at det rette fagudvalg er tilstede, og at møderne har en relevans for alle parter. Mødet skal derfor også have en vis styring. Workshoppens deltagere understreger, at det er afgørende med ansigt til ansigt møder, da det er *”dem man får mest ud af”* og at der har været tilfælde, hvor dialogen er blevet begrænset af e-mails.

5. Hvordan kan enkeltsagers aktuelle status og udviklingsforløb synliggøres for både lokalråd, byansvarlige og udvalg?

For deltagerne i denne workshop var det afgørende, at sagerne i højere grad bliver digitaliseret, så man på internettet kan følge status for en sag, hvornår beslutningerne er blevet taget og hvornår man forventer sagen afsluttet. Det kan fx laves ved en fælles hjemmeside med overblik over de aktuelle sager der er i gang, kontaktkatalog og et arkiv over afsluttede sager.

6. Hvad kunne en uddannelsesdag for lokalråd indeholde, hvor ofte skal en sådan afholdes og hvem skal undervise på uddannelsesdagen?

På en uddannelsesdag er det afgørende at give en introduktion til de nye medlemmer i lokalrådene. Uddannelsesdagen kan være en grunduddannelse af medlemmer med oplæg om den byansvarlige, kommunens hjemmeside, kommuneplanen, høringer og nærdemokratiudvalget, samt en uddybelse af kodeks for godt nærdemokrati. Underviseren kan både være en byansvarlig, andre lokalråd med konkrete eksempler eller den administrative direktør for de relevante områder, som diskuteres.

7. Hvordan kan man lave et samarbejde på tværs af lokalrådene?

Deltagerne foreslog, at kommunen kan lave en samlet platform for alle lokalråd, som samler referater fra lokalrådenes møder, aktuelle og afsluttede projekter og en *how to* for de generelle funktioner et lokalråd har. Derudover kan lokalrådene også mødes for at fremlægge et konkret projekt til inspiration og læring for andre lokalråd.

Prioritetsrække af dilemmaerne

Efter fremlæggelse fra hver gruppe, blev der foretaget en afstemning af hvilke udfordringer lokalrådsrepræsentanterne fandt mest presserende for videre arbejde i Nærdemokratiudvalget. Hver repræsentant fra lokalrådene havde tre stemmer. Resultatet blev den følgende prioriteringsrækkefølge og det blev understreget at alle udfordringer har relevans.

- Samarbejde mellem lokalråd
- En uddannelsesdag for lokalrådene, delt andenplads
- Flere ansigt til ansigt møder, delt andenplads
- Synliggørelse af enkeltsagers status og udviklingsforløb
- Anvendelse af den lokale udviklingsstrategi, delt fjerdeplads
- Inddragelse af borgere i lokalrådsarbejdet, delt fjerdeplads
- Tiltrækning af nye medlemmer

Konklusion

Fem af de seks lokalråd er generelt tilfredse med deres samarbejde med kommunen, og alle har en oplevelse af, at de er med til at gøre en forskel for det område de bor i. Også de byansvarlige giver udtryk for, at deres arbejde med lokalrådene er meningsgivende, og at den mindre formelle relation mellem dem og deres lokalråd er med til at styrke samarbejdet. Helt overordnet kan det derfor konkluderes, at lokalrådsformen i Silkeborg Kommune er meningsgivende for deltagerne i undersøgelsen. Eftersom Silkeborg Kommune bestræber sig på at være Danmarks bedste nærdemokrati, er der stadig en række udfordringer:

Bedre dialog

For lokalrådene opstår en stor del af nærdemokratiet i dialogen mellem dem og politikere. Det er her afgørende, at kommunikationen baserer sig på dialog og kontinuerlig respons på de informationer lokalrådene sender ind til kommunen. Dertil oplever flere lokalråd, at de bruger mere tid på give information fra kommunen til borgerne, frem for at give informationer fra borgerne til kommunen.

Manglende lokal opbakning

Flertallet af lokalrådene oplever, at der er ingen eller meget lidt respons fra borgerne på lokalrådets arbejde. Der er dalende interesse for lokalrådsarbejdet. Både i forbindelse med at få nye borgere med til borgermøderne og et generel kendskab til, hvad borgerne ønsker lokalrådet skal arbejde med. Da det kan konkluderes at manglen på lokal opbakning er et generelt problem for alle lokalråd, kan det til videre studie være interessant at inkludere de borgere, som ikke er en del af nærdemokratisystemet i dag.

Større indsigt i systemet

I dag består den primære kommunikation af mails. Det er dog blevet erfaret, at alle deltagere i undersøgelsen har bedre erfaringer med ansigt til ansigt møder, for at sikre den gode dialog, og for at nedbryde forestillinger om hierarkiske distancer mellem lokalråd og kommune. Der er derfor et ønske om at øge denne kommunikationsform.

Gennemsigtbarhed af sagers proces

Det er kun et enkelt lokalråd som betegner ”Politik og strategi” som et brugbart redskab i deres løbende arbejde i lokalrådet. Derudover ønsker et flertal af lokalrådene større kendskab til mulighederne i lokalrådsarbejdet.

Samarbejde og vidensdeling på tværs af lokalrådene

Flere af lokalrådene arbejder med de samme områder, enten geografisk eller emnemæssigt. To af de seks lokalråd, samt to byansvarlige, foreslår derfor, at de gerne vil have et samarbejde med andre lokalråd, for at dele erfaringer og inspiration.

Bilagsoversigt

Bilag 1: Interviewguide.....	side 21
------------------------------	---------

Interviewguide

Systemet

- Giv en kort beskrivelse af nærdemokratisystemet
- Hvad er et lokalråd/en byansvarlig/et udvalgsmedlem (afhængigt af hvem den iinterviewede er)?
- Hvad er din/Jeres rolle i nærdemokratiet?

Demokrati

- Hvordan sikre nærdemokratisystemet at forandringer sker demokratisk?
- Nævn en situation hvor du har oplevet ”demokrati” i Silkeborg Kommune.

Lokalrådene og ”politik og strategi”

- Hvornår fungerer et lokal råd og hvornår fungerer det ikke?
- Kender du/I til ”Politik og Strategi” og er det noget i bruger?
- HVIS JA: Hvordan bruger du/I ”Politik og Strategi” i Jeres arbejde?
- Der er en del ord som går igen i ”Strategi og Politik”. Forklar venligst hvad du/I forstår ved ”repræsentativt”, ”en strategi” og ”et talerør”
- Hvilke alternative måder kunne man organisere et nærdemokratisystem på for at sikre at afstanden mellem borger og beslutningstager er mindre, for at forkorte tiden fra ide til handling eller et tredje problem med systemet i dag?